

Η ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

Γ'.
ΣΤΟ μέρος αυτό των «Απομνημονευμάτων» της, η μεγαλύτερη Γαλλίς καλλιτέχνης των τελευταίων χρόνων Σάρα Μπερνάρ, διηγείται πώς σε ηλικία έφτα έτών την ενέγραψε η μητέρα της μαθήτρια στο Οικοτροφείο Φρεσσάρ :

«Η μητέρα μου —συνεχίζει η μεγάλη ηθοποιός— πριν φύγει μαζί με τη συντροφιά της, έδωσε τις τελευταίες υποδείξεις στη διευθύντρια του οικοτροφείου. Μεταξύ των άλλων, της παρέδωσε και ένα δοχείο, λέγοντάς της : —Αυτό έχει μία κρέμα, που την παρασκευάζει μόνη μου. Ξεπλύνετε μ' αυτή το πρόσωπο, τα χέρια και το λαιμό της κόρης μου, κάθε βράδυ πριν κοιμηθεί.

—Μά... πήγε να πη η διευθύντρια του οικοτροφείου.

«Η μητέρα μου όμως τη δέχθηκε και της είπε ανυπόμονα :

—Για τον κόπο αυτό θα πληρώσω διπλά για τα πλυντήριά της.

Τέλος η ώρα του χωρισμού έφτασε. Η μητέρα με είχε αγκαλιάσει και με φίλούσε κλαίγοντας. Οι φίλοι της με μεγάλη δυσκολία κατώρθωσαν να την αποσπάσουν από μένα και να την πάρουν μαζί τους. Για να την παρηγορήσουν μάλιστα, της έλεγαν : «—Αυτό θα της κάνει καλό. Έπρεπε να πάη σχολείο. Θά τη βρής έντελώς διαφορετική όταν την ξαναείδεις...», κ.λ.

«Ο στρατηγός ντε Πόλ, ο οποίος μ' άγαπούσε πολύ και βρισκόταν κ' αυτός με τη συντροφιά της μητέρας μου, με πήρε στα χέρια του και σπρώχνοντάς με ψηλά, μου είπε :

—Αγρίμι! Θάμπης τώρα στη στρατώνα! Έδώ θα μάθεις βήμα...»

Και καθώς τον τραβούσα από τα μακριά του μπουτάκια, μου ψιθύρισε στ' αυτί, δείχνοντάς μου με τρόπο την κ. Φρεσσάρ, στής οποίας το επάνω χέλιος φύτρωναν μερικές τριχίτσες :

—Αυτό πρέπει να το κάνεις στην κυρία.

«Η θεία μου που τον άκουτε, έσκαψε άμέσως στα γέλια. Η μητέρα μου έσφιξε τα χείλη της για να μη γελάσει και ο μικρός ύμνος άκουμαζώνθηκε, άφηνοντάς με στη φιλική αυτή τόν παιδικών μου χρόνων.

«Έμεινα δυό δόλοληρα χρόνια στο οικοτροφείο της κ. Φρεσσάρ. Στο διάστημα αυτό έμαθα να διαβάω, να γράφω, να λογαριάζω, καθώς και χίλια παιχνίδια, τα όποια άγνοούσα ως τότε.

«Έμαθα επίσης τραγούδια, χορούς και να κεντά μαντήλια για τη μαμά. Ένωιωθα τόν έαυτό μου σχετικάς ευτυχισμένο εκεί μέσα, γιατί βγαίναμε κάθε Πέμπτη και Κυριακή έξω και οι περίπατοι αυτοί μου έδιναν τό σναίσθημα της έλευθερίας. Τό χόμα του δρόμου μου φαινόταν πώς ήταν πολύ διαφορετικό από τό χόμα του μεγάλου κήπου του οικοτροφείου.

«Έπειτα, είχαμε κάθε τόσο και διάφορες μικρές γιορτές στο σχολείο μας, ή όποιες με γοήτευαν και με ξετρελλάναν. Συχνά ή δεσποινίς Στέλλα Κολά, ή όποια τότε είχε κάνει τό ντεμπούτο της στο «Τεάτρo-Φρανσά», έρχόταν και μ' άπήγγελε στίχους. Οσάκις έπρόκειτο να συμβη αυτό, δέν έβλεπα τα μάτια μου δόλοληρη τη νύχτα από την άνυπομονή μου. Τό πρωτό χτενίζουσαν με μεγάλη προσοχή και προσομιχόμουν με πραγματικό χτυποκάρδι ν' άκούσω την άπαγγελία της ώρας ήθοποιού. Δέν κατάλαβα να βέβαια τίποτε από την έννοια τών στίχων που άπήγγελε, μά ή γοητεία μου προκαλούσε με την άπαγγέλεια της ή δεσποινίς Κολά, ήταν άπερίγραπτη.

«Τη γοητεία αυτή τη μεγάλωνα ακόμα περισσότερο κ' ή στάσις που είχε δείξει ή νεαρά ήθοποιός, όταν πρό δλίγου καιρού ο άδελφός της καταδικάστηκε εις θάνατον επί συνανομσία κατά του Ναπολέοντος Γ'. Ένα πρωτό, ένώ ο άυτοκράτορ πήγαινε σέ κάποια τελετή, ή δις Κολά ρίχτηκε κάτω από τ' άλογο του άμαξιού του. Τό άμάξι στάθηκε άμέσως και τότε εκείνη, μολονότι είχε καταπληγωθεί, γονάτισε μπροστά στο Ναπολέοντα, έκλιμακώνοντας τόν οίκτο του. Έτσι έσωσε τόν άδελφό της.

«Η δις Κολά έρχόταν συχνά στο οικοτροφείο μας, γιατί μεταξυ τών άλλων μαθητριών, ήταν και ή άδελφή της Κλοτίλδη, ή όποια

είνε σήμερα σύζυγος του ύπουργού τών Οικονομικών κ. Πέτρου Μερλού.

«Η Στέλλα Κολά ήταν κάπως κοντή και ξανθή και είχε μάτια γαλάζια, λίγο σκληρά στην έκφρασί τους, μά γεμάτα βαθύτητα. Είχε φωνή βαρεία κ' άνατριχίαζε σύγχορη όταν την άκούγα να άπαγγέλη τό «Όνειρο της Άθαλείας».

Πόσες φορές τη νύχτα, άνασπνισμένη στο μαθητικό μου κρεβάτακι, με φωνή μπάσσο προσπαθούσα ν' άπαγγέλω τό στίχο της Άθαλείας :

«Τρέμε, κόρη άναξία μου...».

«Έχωνα τό κεφάλι μου μέσα στους ώμους μου, τούσσωνα τά μάγουλά μου και άρχιζα :

«Τρέ... τρέ... με... τρέμ-έμ-έμ-ε...».

Μά τελείονα πάντα άσχημα, γιατί άρχιζα με φωνή βαθιά και πνιγμένη κ' έπειτα, χωρίς να τό θέλω, την έφωνα άπότομα. Τότε ή συμπαθήτριές μου, ή όποιες κοιμόντουσαν γύρω μου, ξυπνούσαν έξαφνα κ' άφου συνερχόντουσαν από την πρώτη τους κατάληψη, ξεσπούσαν σέ γέλια και χοροίδιες. Άμέσως έγώ μάνιαζα κ' όρμώνας δεξιά κ' άριστερά, έδινα κλωτσιές και χαστούκια, τά όποια μου ανταποδίδαν στο έκαιονταλάσιο.

Έτσι όμως δημιουργόταν μία τέτοια διαβολισμένη φασαρία, ώστε ξυπνούσε ή έπιστάτριά μας και θετή κόρη της κ. Φρεσσάρ δεσποινίς Καρολίνα, και παρουσιάζόταν έξω φρενών στο ύπνοτήριό μας.

«Άμέσως μαζεύομαστε όλες τρομαγμένες στα κρεβάτια μας, ένώ αυτή άρχιζε να μ' άσ έπιβάλλει τιμωρίες για την άλλη μέρα. Έμένα με τιμωρούσε συνήθως με μία στέρησι έξόδου και με πέντε χαρακιές στα δάχτυλα.

«Α! ή χαρακιές της δεσποινίδος Καρολίνας! Τις θυμώον άκόμα όταν τελευταία την ξαναείδα έπειτα από τριανταπέντε χρόνια. Τά φτωχά δαχτυλάκια μας πονούσαν τόσο, ώστε δέν μπορούσαμε να συγκρατήσουμε τούς λυγμούς μας.

Δέν χώνενα καθόλου τη δεσποινίδα Καρολίνα. Καί όμως, ήταν ώραία. Μά ή όμορφιά της ήταν τέτοια, ώστε μου την έκανε άντιπαθητική. Σ' αυτό βέβαια συντελούσαν κ' ή χαρακιές.

Την τελευταία φορά που την είδα, μου την παρουσίασε στο σπίτι μου κάποια συγγενής μου, λέγοντάς μου :

—Στοιχηματίζω, ότι δέν άναγνωρίζεις την κυρία... Καί όμως την ξερεis πολύ καλά.

Μά μόλις σήκωσα τό βλέμμα και άναγνώρισα την έπισκέπτριά μου, φώναξα :

—Η δεσποινίς Καρολίνα!...»

Δέν στενοχωριόμουν και πολύ στο οικοτροφείο της κ. Φρεσσάρ. Θά τό εύριχα μάλιστα πολύ φυσικό, άν μ' άφιναν εκεί ως δ-τον να γίνω μεγάλη.

Έτσι τά δυό χρόνια που έμεινα στο οικοτροφείο πέρασαν ήσυχα, χωρίς άλλα σπουδαία γεγονότα, εκτός από τούς τρομερούς θυμούς μου, οι όποιοι άναστάτωναν δόλοληρο τό οικοτροφείο και με άρρώσταναν για δυό—τρείς ήμέρες. Οι θυμοί μου έμοιαζαν με κρίσεις τρέλλας.

Μία μέρα τέλος, ή θεία μου Ροζίνα ήρθε βιαστική, σαν τόν άνεμο, για να μ' άποσύρη άπ' τό οικοτροφείο, κατόπιν κατηγορηματικής διαταγής του πατέρα μου προς τη μητέρα μου. Μά ή μητέρα μου, ή όποια ταξείδευε, όπως πάντα, μεταβίβασε τη διαταγή του προς έκτέλεσι στη Ροζίνα, ή όποια, εγκαταλείποντας για μισή ώρα τις κοσμικές της άσχολίες, ήρθε να με πάρη.

«Η ιδέα όμως, ότι μ' έκαιναν άπ' τό οικοτροφείο, χωρίς να με ρωτήσουν προηγουμένως, μ' έκανε να κυριευτώ από μία τρομερή μαγία. Κυλιόμουν κατά γής, έβγαζα σπαραχτικές κραυγές, ύδριάζα, έβριζα τη μητέρα μου, τις θείες μου και την κ. Φρεσσάρ, ή όποια τις άφινε να με πάρουν.

Δυό ώρες πάλευα άπεγνωσμένα για να μ' ντύσουν. Σέ μία στιγμή, ξεφεύγοντας, έτρεξα κάτω στόν κήπο, σκαρφάλωσα σ' ένα δέντρο και από εκεί έπασα σέ μια δεξιομενούλα, στην όποια ύπήρχε περισσότερη λάσπη παρά νερό.

Έτσι με πήραν σέ κακά χάλια και με μετέφεραν στο άμάξι της θείας μου.

Έμεινα στο σπίτι της τρείς μέρες, με τόσο δυνατό πυρετό, ώστε φροθήθηκαν για τη ζωή μου...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η ΣΟΝΕΙΣ.

«Η Σάρα Μπερνάρ, όπως έντεμπνυτάρηνε στο «Τεάτρo Φρανσά», με τό έργο «Φρόνιμες Γυναικες».